

საქართველოს საგარეო ენერგეტიკულ ურთიერთობათა პროცესების განვითარება

დღევანდელ საქართველოს, როგორც საერთაშორისო სამართლის სუბიექტსა და სუვერენულ სახელმწიფოს, თავისი გეოპოლიტიკური მდებარეობის გამო, კვლავ ეძლევა ეფექტური შანსი აქტიურად ჩაერთოს თანამედროვე მსოფლიო ეკონომიკურ სივრცეში, ჩაერთოს დღევანდელი ურთიერთობებით, მაშტაბებითა და პოტენციური შესაძლებლობებით, ეროვნული თვითმყოფადობისა და თვითდამკვიდრების მაქსიმალური შენარჩუნებით, და ამით ჯერ ერთი, თავისი, თუნდაც მცირედი წვლილი შეიტანოს სახელმწიფოთა ეკონომიკური ურთიერთობების ამჯამად მიმდინარე რთული პროცესების განვითარებაში, და მეორეც, მიაღწიოს თავის ეკონომიკურ წინსვლასა და ხალხთა ცხოვრების დონის მნიშვნელოვან ამაღლებას.

ქვეყნის საიმედო ენერგოუზრუნველყოფის და, მაშასადამე, ენერგეტიკული უსაფრთხოების საქმეში დიდი როლი ეკუთვნის მყარ საგარეო ენერგეტიკულ კავშირებს. ენერგეტიკაში, კერძოდ ელექტროენერგეტიკაში ამას განაპირობებს მინიმუმ შემდეგი ოთხი ფაქტორი:

1. დანახარჯების ეკონომია ელექტროენერგიის წარმოებაში ელექტროენერგიის ექსპორტ-იმპორტი ელექტროსადგურებს საშუალებას აძლევს იმუშაონ საათობრივი დატვირთვით და ყოველწლიურად მოითხოვონ იმ ვარაუდით, რომ გამოიყენონ ელექტროენერგიის წყაროების ნაკლებად ძვირადღირებული კომბინაციები. ელექტროენერგიის ექსპორტ-იმპორტი შესაძლებლობას იძლევა ენერგოსისტემამ შამციროს დანახარჯები ელექტროენერგიის გამომუშავებაზე ნებისმიერი 12-თვიანი პერიოდის განმავლობაში. დანახარჯების ეკონომია, საბოლოო ჯამში, გამოვლინდება უფრო დაბალ ფასებში მყიდველისათვის ან დიდ კაპიტალურ დაბანდებათა შემცირებაში, რომელიც საჭირო იქნებოდა სისტემის გაუმჯობესებისათვის. ყველა შემთხვევაში მყიდველი უნდა იყოს მომგებიან სიტუაციაში.

2. მაკროეკონომიკური უპირატესობანი ელექტროენერგიის წარმოებაში უფრო მცირე დანახარჯები მიმოწოდებელს საშუალებას აძლევს ელექტროენერგია მყიდველს მიაწოდოს ნაკლებ ფასებში. უფრო დაბალი ფასები ელექტროენერგიაზე კი ხელს უწყობს რეგიონის ეკონომიკურ განვითარებას. ქვეყნები, რომლებსაც აქვთ უპირატესობანი ეკონომიკის სხვა სფეროებში. ასე-

ნანა სამსონია – სტუ-ს პროფესორი
თამარ წერეთელი – დოქტორანტი
ბელა ჭანტურიძე – დოქტორანტი

თი საერთაშორისო ვაჭრობა ხელს უწყობს ეკონომიკურ განვითარებას. იმ შემთხვევაში თუ იმპორტული და ექსპორტული ფასები არ რეგულირდება სახელმწიფოს მიერ ხელოვნური გზით.

3. ენერგეტიკული სექტორის რეფორმის შესაძლებლობა

კონკურენტუნარიანი ელექტროენერგიის ბაზრის შექმნა უფრო ადვილია დიდ ქვეყნებში. რაც უფრო მეტია ელექტროენერგიის მწარმოებელი სადგურების რაოდენობა, მით მეტია სარგებლობა მომხმარებლისათვის. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია პატარა ქვეყნებისათვის, სადაც ენერგეტიკული რესურსები კონტროლდება მონოპოლიური ძალაუფლების მქონე ფირმის მიერ.

4. ევროკავშირის შიდა ბაზარში მონაწილეობის შესაძლებლობა

ექსპორტ-იმპორტის განვითარება, როგორც წესი, აჩქარებს ენერგეტიკული სექტორის რეფორმას; შედეგად ქვეყანა შეძლებს ელექტროენერგიის იმპორტ-ექსპორტს ევროკავშირის ტერიტორიაზე, ხოლო სისტემის ოპერატორები იმუშავებენ ევროპული გადაცემების სისტემის ოპერატორების წესებით და შემოდებული იქნება ურთიერთქმედების ხელსაყრელი პრინციპები.

როგორც ცნობილია, გაერთიანებულ ენერგეტიკულ სისტემებს შორის არსებობს ვაჭრობის 3 შესაძლო ფორმა.

1. იმპორტი, ექსპორტი და ტრანზიტი ქვეყნებს შორის; ამ სიტუაციაში ქვეყანას შეუძლია ელექტროენერგიის იმპორტირება არამეზობელი ქვეყნებიდან. რამდენადაც დიდია ტერიტორია, შესაძლოა იმპორტული და ექსპორტული ტრანსაქციების რაოდენობაც იმდენად დიდი იყოს. ელექტროენერგიის ნაკადების ხელშესაწყობად საჭიროა ერთი დიდი სინქრონული გაერთიანებული სისტემის შექმნა.

2. იმპორტ-ექსპორტული ოპერაციები მეზობელ ქვეყნებს შორის; ეს ტრანსაქციები შეიძლება განხორციელდეს მეზობელი ქვეყნების ენერგოსისტემათა შორის.

3. სინქრონული გაერთიანება ექსპორტ-იმპორ-

ტული სავაჭრო ურთიერთობების გარეშე; მეზობელი ენერგეტიკული სისტემების მაღალი გადაცემის ქსელების გაერთიანებები ხელს უწყობს სისხირისა და ზაბვის სტაბილიზაციას და ამცირებს უშუალოდ რეზერვებსა და გაერთიანებული ენერგოსისტემების საბრუნავი რეზერვების ღირებულებას.

სავაჭრო ენერგეტიკული კავშირების ზემოთაღნიშნული როლი განაპირობებს ასეთი კავშირების შემდგომ განვითარებას. საბოლოოა წლებში საქართველოს მჭიდრო ენერგეტიკული კავშირები ჰქონდა, ძირითადად ყოფილ საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებთან, მაშინ როცა საზღვარგარეთის სხვა ქვეყნებთან ასეთი ურთიერთობა გამოირიცხული იყო. სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის წლებში მდგომარეობა შეიცვალა.

1990-2000 წლებში საქართველოში ელექტროენერგიის იმპორტი შემცირდა 4373,6 მლნ კვტ.სთ-დან 611,5 მლნ კვტ.სთ-მდე, ანუ 7,1 -ჯერ. ელექტროენერგია ძირითადად, რუსეთიდან შემოდის. მაგალითად, 2000 წელს ამ ქვეყნიდან მიღებულ იქნა 234 მლნ კვტ.სთ, ანუ იმპორტირებული ენერგიის საერთო რაოდენობის 38,3 %.

რაც შეეხება ამიერკავკასიის მეზობელ ქვეყნებს, აღნიშნულ წლებში ელექტროენერგიის იმპორტი სომხეთთან და აზერბაიჯანთან ინტენსიურად ხორციელდებოდა. 1993 წლიდან იგი მკვეთრად შემცირდა. შედარებით დიდი იყო ენერგიის იმპორტი აზერბაიჯანიდან, ხოლო სომხეთიდან იგი გარკვეულწილად აღდგა 1997 წლიდან. ამაში დიდი როლი ითამაშა სომხეთის ატომური ელექტროსადგურის მუშაობის განახლებამ.

2000 წლიდან საქართველოში ელექტროენერგიის იმპორტი ცვალებადი დინამიკით ხასიათდებოდა (იხ. ცხრილი 1). როგორც ცხრილის მონაცემები გვიჩვენებს, უკანასკნელი 12 წლის მანძილზე იმპორტის მოცულობა 8,2 %-ით გაიზარდა. იმპორტის მაქსიმალური დონე აღინიშნა 2005 წელს (1398,6 მლნ კვტ.სთ), მინიმალური 2010 წელს (222,1 მლნ კვტ.სთ).

საქართველოსათვის ელექტროენერგიის მთავარ იმპორტიორად კვლავ რუსეთი რჩება. ამ ქვეყნის წილი იმპორტის საერთო მოცულობაში 2000 წლის 39,0 %-დან (233,9 მლნ კვტ.სთ) 2008 წლისათვის 86,3 % -მდე გაიზარდა (560,1 მლნ კვტ.სთ). საქართველო ელექტროენერგიას დებულობს ყველა მისი მეზობელი ქვეყნიდან. ამ მხრივ 2007-2008 წლებში გამოჩნაკლისია სომხეთი, რომელიც ზოგიერთ წლებში რუსეთსაც კი უსწრებდა (2006 წ.), ან მეორე ადგილზე იყო, რუსეთის შემდეგ (2005 წ.). გასული საბჭოთა წლებისგან განსხვავებით, საქართველოსათვის ელექტროენერგიის იმპორტიორი სახელ-

მწიფო გახდა თურქეთი. 2001 წელს თურქეთიდან მიღებული იქნა 523 მლნ კვტ.სთ ელექტროენერგია, რომელიც იმპორტის საერთო მოცულობაში თითქმის 40% - შეადგენდა.

იმპორტის მოცულობა ყველა წელთან შედარებით მცირე იყო 2010 წელს. ეს ძირითადად განაპირობა ჰიდროელექტროსადგურებზე ჩატარებული სარეაბილიტაციო სამუშაოების შედეგად ქვეყნის შიდა წარმოების პოტენციალის ზრდამ. 2007 წელს 344,4 მლნ კვტ.სთ-ით ნაკლები ელექტროენერგია იყო იმპორტირებული საქართველოში, ვიდრე 2006 წელს და 965,3 კვტ.სთ-ით ნაკლები, ვიდრე 2005 წელს. აზერბაიჯანიდან იმპორტს ახორციელებდა სისტემის კომერციული ოპერატორი, თურქეთიდან შპს „აჭარის ენერგოკომპანია“, ხოლო რუსეთიდან ამ ოპერაციას სამი კომპანია ასრულებდა სს „საქართველოს ელექტროსისტემა“ პარალელურ რეჟიმში მუშაობად ესკო და სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“. არსებული რესურსული პოტენციალის პირობებში ელექტროენერგიის ექსპორტი ჯერჯერობით საქართველოში არ წარმოადგენს შემოსავლების წყაროს. იგი ძირითადად სეზონურ ხასიათს ატარებს და არც თუ იშვიათად მეზობელი ქვეყნიდან მიღებული სეზონური რესურსის ნატურალურ ანაზღაურებას გულისხმობს.

1990-1994 წლებში საქართველოდან ექსპორტირებული ელექტროენერგიის მოცულობა თანდათან მცირდებოდა და მან 1994 წელს 1990 წლის დონეს მხოლოდ 2,7% შეადგინა. 1995 წელს საქართველოს ელექტროენერგიის ექსპორტი საერთოდ ვერ განხორციელდა. 1996 წლიდან კი იგი კვლავ აღდგა. ამ პერიოდში, როგორც ცნობილია ქვეყანა ელექტროენერგიის მწვავე დეფიციტს განიცდიდა და მისი ექსპორტი სიმბოლურ ხასიათს ატარებდა, რადგანაც მისი ძირითადი ნაწილი ელექტროენერგიის სახით (ნატურალურ მაჩვენებლებში) არსებული ვალების დაფარვას სჭირდებოდა. ექსპორტის ოდენობა შემცირდა 1990-1999 წლებში 3-ჯერ.

საქართველოდან ელექტროენერგიის ექსპორტის საქმეში დაახლოებით იგივე ტენდენცია გრძელდება. 2000 წლის შემდეგ, ხოლო 2011 წელს მან მაქსიმუმს მიაღწია (930,6 მლნ კვტ.სთ).

პირველი, რაც თვალში საცემია, 2000 წლის შემდეგ საქართველოდან სომხეთში ექსპორტის არ განხორციელებულა. როგორც მე-2 ცხრილიდან ჩანს, რუსეთი ამ სფეროშიც საქართველოსათვის ელექტროენერგიის არამარტო მსხვილი მომწოდებელია, არამედ მას მშენებლოვანი რაოდენობით გააქვს ენერგია საქართველოდანაც. ბოლო ორი წლის განმავლობაში საკმაოდ გაიზარდა ელექტროენერგიის ექსპორტი თურქეთშიც. ამ მხრივ დომინირებული მდგომარეობა უჭირავს რუსეთს.

2008 წელს ელექტროენერგიის ექსპორტი

6. სამსონია, თ. ნერეთელი, ბ. ჭანტურიძე

ცხრილი 1

ელექტროენერგიის იმპორტი საქართველოში
(მლნ. კვტ.სთ.)

წლები	სულ	მათ შორის			
		თურქეთიდან	აზერბაიჯანიდან	სომხეთიდან	რუსეთიდან
2000	599,5	-	-	365,6	233,9
2001	1312,7	523,0	-	224,7	565,0
2002	728,0	-	33,8	189,4	504,8
2003	1065,8	-	-	212,6	853,2
2004	1278,1	-	-	474,5	803,6
2005	1398,6	9,3	20,7	656,2	712,4
2006	777,5	106,7	19,6	185,7	465,5
2007	433,2	149	107,4	-	176,8
2008	649,0	54,3	34,6	-	560,1
2009	254,8	0,0008	31,5		223,3
2010	222,1	0,00014	10,1		211,9
2011	471,0	0,00003	23,4		447,6
2012	614,6	0,000629	97,54	0,000408	517,05

განხორციელდა: აზერბაიჯანში ესკოს მიერ, თურქეთში - შპს “აჭარის ენერგოკომპანიის” მიერ, ხოლო რუსეთში - ესკო და სს “ენერგო-პრო ჯორჯიას” შემდეგი პროცენტული თანაფარობით - 44,3% (ენერგო-პრო ჯორჯია), 55,7% (ესკო).

როგორც ცხრილი 2-დან ჩანს, 2007 წელს ექსპორტის მოცულობა 625,4 მლნ კვტ.სთ-ს შეადგენდა. ეს ციფრი კი არემატება 2003-2006 წლებში განხორციელებული ექსპორტის ჯამურ მოცულობას. ექსპორტის წყაროების მაქსიმალურმა დივერსიფიკაციამ (აზერბაიჯანი, რუსეთი, თურქეთი), აგრეთვე მეზობელი ქვეყნების კონტრაქტორ მხარეებთან ეფექტიანი თანამშრომლობის შედეგად ხელშეკრულებების დროულად გაფორმებამ, შესაძლებლობა მისცა ქვეყნის ელექტროენერგეტიკულ სისტემას სრულად და ეფექტურად მოეხდინა ზაფხულში წარბი რესურსების მობილიზაცია. არანაკლებ მნიშვნელოვანი ფაქტორი ექსპორტის ზრდისათვის არის პესებზე (ექსპორტის ძირითად წყაროზე) გამომუშავების გაზრდა, რაც როგორც უკვე ითქვა, პიდროელექტროსადგურებზე ჩატარებული სარეაბილიტაციო სამუშაოების შედეგია.

საქართველოში მდიდარი პიდროენერგორე-

სურსების არსებობა საშუალებას იძლევა, რომ ქვეყანამ მნიშვნელოვნად გაზრდის ელექტროენერგიის ექსპორტი.

ელექტროენერგიის იმპორტი საქართველოში ხორციელდება შემოდგომა-ზამთრის პერიოდში, ხოლო ექსპორტი, მეტწილად ზაფხულის თვეებში. როგორც ცნობილია ამჟამად ქვეყანა მეზობელ სახელმწიფოებს უკავშირდება შემდეგი ელექტროგადამცემი ხაზებით:

- 500 კვ “კავკასიონი” (რუსეთთან); “მუხრანი” (აზერბაიჯანთან) - მოქმედია ევზ “კავკასიონი”, ხოლო “მუხრანი” რეაბილიტაციის პროცესშია;
- 330 კვ “გარდაბანი” (აზერბაიჯანი);
- 220 კვ “აჭარა” (თურქეთი); “ალავერდი” (სომხეთი); “სალხინო” (რუსეთი);
- 110 კვ “ჯავა” (რუსეთი); “ლალვარი” (სომხეთი); “აშოცკი” (სომხეთი);

ელექტროენერგიის გაცემის თვალსაზრისით ჩვენთვის განსაკუთრებით საინტერესო თურქეთის რესპუბლიკა. თურქეთის ელექტროსადგურების დადგენილი სიმძლავრე 38 000 მეგავატს შეადგენს. წარმოებულ ელექტროენერგიაში (160 მილიარდ კვტ.სთ-ზე მეტი) თბოელექტრო-

საქართველოს ეკონომიკის პრობლემები

ცხრილი 2

ელექტროენერგიის მსხპორტი საქართველოდან (2000-2012 წწ.)

წლები	სულ	მათ შორის			
		თურქეთიდან	აზერბაიჯანიდან	სომხეთიდან	რუსეთიდან
2000	599,5	-	-	365,6	233,9
2001	1312,7	523,0	-	224,7	565,0
2002	728,0	-	33,8	189,4	504,8
2003	1065,8	-	-	212,6	853,2
2004	1278,1	-	-	474,5	803,6
2005	1398,6	9,3	20,7	656,2	712,4
2006	777,5	106,7	19,6	185,7	465,5
2007	433,2	149	107,4	-	176,8
2008	649,0	54,3	34,6	-	560,1
2009	254,8	0,0008	31,5		223,3
2010	222,1	0,00014	10,1		211,9
2011	471,0	0,00003	23,4		447,6
2012	614,6	0,000629	97,54	0,000408	517,05

სადგურების წილი შეადგენს 75,5%, ჰიდროელექტროსადგურების- 24,4 %, ხოლო ქარის ელექტროსადგურების 0,035%. აქვე აღსანიშნავია, რომ გენერაციის 43% უზრუნველყოფილი იყო იმპორტირებული ბუნებრივი გაზის გამოყენებით.

თურქეთის დამოკიდებულება იმპორტირებულ ენერგოშემცველებზე 72%-ს შეადგენს და 2020 წლისათვის შეიძლება 80%-მდე გაიზარდოს. მოთხოვნილება ელექტროენერგიაზე უახლოეს პერიოდში ყოველწლიურად გაიზარდება 6,3-8,4%-ით. ბუნებრივი გაზი იმპორტის მხრივ თურქეთის დამოკიდებულება რუსეთზე შეადგენს 65%-ს. „თურქეთის ახალი ენერგეტიკული სტრატეგიის“ მიხედვით ძირითადი აქცენტები კეთდება ადგილობრივი ენერგორესურსების (ლიგნიტები, გეოტერმული, ჰიდრო და ქარის რესურსები) და აგრეთვე ატომურ ენერგეტიკაზე. საკვანძო საკითხადაა მიჩნეული ენერგოეფექტიანობის ამაღლება.

თურქეთსა და საქართველოს შორის იმპორტ-ექსპორტს თურქეთის მხრიდან ანხორციელებენ: თურქეთის ელექტროენერგიის სავაჭრო და კონტრაქტირების კომპანია TETAS და კომპანია TGR ENERGY - ინტერ რაოს შვილობილი კომპანია თურქეთის რესპუბლიკაში, რომელსაც ამჟამად ჩაენაცვლა MULTIPLEX ENERGI. საქართვე-

ლოსა და თურქეთს შორის მიღწეულია შეთანხმება მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობაზე 2009-2011 წლებში, რაც ამ ქვეყანასტან 1600 მგვტ. სიმძლავრის გაცვლის საშუალებას მოგვცემს. ოფიციალური ცნობებით, ელექტროენერგიის დეფიციტი თურქეთში 2015 წლისათვის 8 მილიარდ კვტ.სთ-ს მიაღწევს.

აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ თურქეთში მოხმარების პიკი ზაფხულის პერიოდს ემთხვევა, როდესაც საქართველოში არის ჰიდრორესურსის სიჭარბე და ხშირ შემთხვევაში აღილი აქვს მის დაღვრას, ხოლო საქართველოსი მოხმარების პიკი ემთხვევა ზამთრის თვეებს. ამ დროს, როგორც მარეგულირებელ, ასევე სეზონურ სადგურებზე გამოყენება მინიმალურია და აუცილებელია როგორც ელექტროენერგიის იმპორტი, ასევე თბოსადგურების ამოქმედება, რომლებიც ასევე იმპორტირებულ ენერგორესურსს (ბუნებრივ გაზს) იყენებენ და ელექტროენერგიის ტარიფს გაძვირების ერთერთ ძირითად ძნელადსამართავ ფაქტორს წარმოადგენს. ზემოთ აღნიშნულ კონტექსტში იგივე ჩვენთვის საინტერესოა აზერბაიჯანის, ირანის, სომხეთის და რუსეთის სამხრეთ რეგიონების ენერგობაზრები.

შავი ზღვის გადამცემი სისტემის პროექტის განხორციელებაში განსაკუთრებული ყურა-

დღეობა უნდა მიექცეს ქსელზე დაშვების პირობებსა და ვადებს, ანაზღაურების სამართლიან და კეთილგონივრულ დონეს. საკითხის ამგვარი გადაწყვეტა მნიშვნელოვანია პროექტის დამფინანსებლებისათვის, ხაზით მოსარგებლებებისათვის, ელექტროენერგიით მოვაჭრეებისათვის და შიდა გენერაციისათვის.

საქართველოს ელექტროენერგეტიკულ სექტორში გრძელვადიანი პოლიტიკის ერთ-ერთი უმთავრესი ამოცანაა ქვეყნის ენერგეტიკული კომპლექსის ეფექტიანად ჩართვა რეგიონში ენერგიაშემცველების იმპორტ-ექსპორტისა და ტრანზიტის ოპერაციებში. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს გადამცემი სისტემის განვითარება. ამ მიზნით გათვალისწინებულია:

- 400 კვ-იანი ეგზ-ის “მესხეთი”-ის მშენებლობა ახალციხიდან თურქეთის საზღვრამდე (34კმ);

- ქ/ს “გარდაბანი-500”-დან ახალციხემდე 500კვ ეგზ-ის “ვარძია” მშენებლობის დასრულება (188);

- ქ/ს “ხესტაფონი-500”-დან ახალციხემდე არსებული 500კვ ეგზ “ხეკარი” მშენებლობის დასრულება (59კმ);

- 500/400/220 კვ ქ/ს “ახალციხის” მშენებლობა მუდმივი დენის ჩანართის მოწყობით.

მეზობელი სახელმწიფოების ენერგეტიკულ სისტემებთან დამაკავშირებელი ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია, აგრეთვე ახალი ელექტროგადამცემი ხაზების, ქვესადგურების და მუდმივი დენის ჩანართების მშენებლობა ხელს შეუწყობს საქართველოში ელექტროენერგიის გადამცემის სისტემის სტაბილურობის ზრდას; ქვეყანაში არსებული ჰიდროენერგეტიკული რესურსების უკეთ გამოყენებას და ენერგოუსაფრთხოების უზრუნველყოფას; საქართველოდან ჭარბი ჰიდროელექტროენერგიის ექსპორტს მაღალფასიან ბაზარზე, შექმნის კარგ შესაძლებლობას რუსეთიდან და აზერბაიჯანიდან ელექტროენერგიის ტრანზიტისათვის; გაიზრდება ინტერესი და შესაძლებლობა შავი ზღვის რეგიონში ელექტროენერგიით ვაჭრობის გაფართოებისათვის, ტრანსსასაზღვრო გადადინების განვითარებისათვის, მოწოდების დივერსიფიკაციისა და ენერგეტიკული უსაფრთხოების ამღლებისათვის; ფოკუსირება მოხდება დარგის რეგულირების სფეროში უკეთესი თანამშრომლობისათვის.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ჩომახიძე დ. საქართველოს ენერგეტიკული უსაფრთხოება. თბილისი, 2003 წელი
2. ერისთავი ელ., ჩომახიძე დ., ცინცაძე პ. ენერგეტიკის რეგულირების საფუძვლები. თბილისი, 2001 წიგნი 2.
3. სემეკის 2007-2012 წლის წლიური ანგარიშები
4. ესკოს 2007-2012 წლების წლიური ანგარიშები.

DEVELOPMENT OF PROCESSES OF THE FOREIGN ENERGY RELATIONS IN ENERGY-SUPPLY OF GEORGIA

NANA SAMSONIA - professor of GTU

TAMAR TSERETELI - PhD of GTU

BELA CHANTURIDZE - PhD of GTU

A role and importance of foreign energy relations in energy-supply of the Country, among them: savings of expenses in power generation; macroeconomics advantages; possibilities of reforms of energy sector and participation in home market of European Union are described in this article. Level and dynamics of power export-import in Georgia in 2000-2012 towards the separate countries are analyzed; tendency of increase of an export and decrease of an import is revealed. Considerations, regarding improvement of electrical power relations are stated.

РАЗВИТИЕ ПРОЦЕССОВ ВНЕШНИХ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ ГРУЗИИ

НАНА САМСОНИЯ - профессор ГТУ

ТАМАР ЦЕРЕТЕЛИ - докторант ГТУ

BELA CHANTURIDZE - докторант ГТУ

В статье описывается роль и важность внешних энергетических связей в энергоснабжении страны. В том числе: экономия затрат в производстве электроэнергии; макро-экономические преимущества; реформа энергосектора и возможность участвовать на внутреннем рынке Евросоюза. Проанализирован уровень экспорта-импорта и динамика электроэнергии в Грузии по отношению к отдельным странам в 2000-2012 годах. Выявлена тенденция роста экспорта и снижения импорта. Высказаны соображения в плане улучшения энергетических связей